



Ht 2010

Lyrik

en självklarhet i skolan?

Lyric poetry – a must in school!

Jessica Wiklund

Handledare: Magnus Jansson

Examinator: Dan Landmark



Ht 2010

SAMMANDRAG

Jessica Wiklund

Lyrik
en självklarhet i skolan?

Lyric poetry – a must in school?

Förutom denna rapport har utvecklingsarbetet presenterats vid oppositionsseminarium 2011 01 11 på följande sätt: powerpoint presentation.

Årtal: 2010

Antal sidor: 47

Syftet med mitt utvecklingsarbete har varit att låta de elever som vanligtvis kämpar med sitt skrivande, få möjligheten att uttrycka sig i text på ett sätt som kan vara svårt för dem i vanlig prosaform. Syftet har också varit att låta eleverna själva få upptäcka vad lyrik är, samt att låta dem skriva sin egen lyrik. Mitt utvecklingsarbete har bestått av ett temaarbete med lyrik i en klass i år 6. Eleverna har själva fått vara med och bestämma temats innehåll och arbetssätt, vilket enbart har gynnat mitt arbete. Under temats gång har eleverna fått skriva, läsa och lyssna på lyrik av olika slag. Det egna arbetet som eleverna utfört, har bestått av både fritt och styrt skrivande, men en utgångspunkt för mig har varit att låta dem själva få bestämma innehållet i sin lyrik. Eleverna fick i slutet av temat välja ut en dikt var, som de skrivit under temats gång, och dessa sammanställdes sedan till en gemensam lyrikantologi. Temaarbetet bidrog även till att en del elever, som i vanliga fall hade svårt att skriva, visade helt andra sidor och skrev lyriska texter som var mycket bättre än de texter de dittills skrivit i prosaform. Slutsatsen av mitt temaarbete blev att lyrik är ett ämne som borde användas mer i skolan, eftersom det hjälper elever inom deras språkutveckling, samt tillåter dem att visa andra sidor av sin egen förmåga.

Nyckelord: lyrik, språkutveckling, utvecklingsarbete, temaarbete

Innehåll

Sammandrag.....	2
1 Inledning	5
2 Vad är lyrik?	6
2.1 Vad säger tidigare forskning?	6
3 Insamlingsmetod	9
3.1 Dokumentation	9
3.2 Etiska frågor	9
4 Resultat	11
4.1 Introduktion	11
4.2 Vecka 1	13
4.2.1 Pass 1, halvklass.....	13
4.2.2 Pass 2, helklass.....	14

4.2.3 Pass 3, halvklass.....	15
4.3 Vecka 2.....	16
4.3.1 Pass 4, halvklass.....	16
4.3.2 Pass 5, helklass.....	17
4.3.3 Pass 6, halvklass.....	17
4.4 Vecka 3.....	18
4.4.1 Pass 7, helklass.....	18
4.4.2 Pass 8, helklass.....	19
4.4.3 Pass 9, helklass.....	19
4.4.4 Pass 10, helklass.....	20
5 Diskussion.....	21
Referenser.....	24
Bilaga 1.....	25
Bilaga 2.....	26
Bilaga 3.....	43
Bilaga 4.....	44
Bilaga 5.....	45
Bilaga 6.....	47

1 Inledning

Lyrik är ett abstrakt begrepp som används i olika sammanhang och dessutom upplevs olika från person till person. Man kan till exempel tala om lyrisk konst och andra lyriska fenomen. När jag använder ordet lyrik i min uppsats och i mitt utvecklingsarbete, så syftar jag alltid till den textgenre som benämns som lyrik. Den lyrik jag tänker på, är den som finns runtom oss och som har en självklar del i vårt språk. Vi kommer ofta i kontakt med lyrik av något slag, men reflekterar kanske inte över att den finns där? Dagens musik är fylld av sångtexter av olika slag och varje dag när vi läser tidningen och ser gratulationer eller dödsannonser, så följs dessa ofta av en dikt eller liknande. Allt detta är lyrik.

Jag har genomfört ett temaarbete med lyrik i en klass i år 6. Klassen består av 30 elever, av dessa är 20 flickor och 10 pojkar. Inför temats start hade jag studerat läroplanen och kursplanen i svenska för att se om det fanns några mål eller riktlinjer rörande lyrikens roll i skolan. Inget av styrdokumenterna nämnde ordet lyrik. Jag har själv alltid haft lyriken med mig som en stor del av mitt fria skrivande och jag tror helhjärtat att det har bidragit mycket till att utveckla min språkliga förmåga i såväl tal som skrift, så jag undrar varför inte fler lärare använder lyriken som ett inslag i skolan? När lyriken dessutom fyller en viktig del av vårt språk och finns runtom oss i samhället tycker jag att det är en självklarhet att den även skall ha en given plats i skolan. Jag såg det här utvecklingsarbetet som en chans att få komma ut och faktiskt påverka elevernas skolvardag, ett sätt att låta dem få chansen att se sitt eget skrivande som en möjlighet att uttrycka sig – och inte som en börda.

Då jag kom till klassen var det ingen av eleverna som hade hört eller kunde beskriva vad ordet lyrik betyder.

Syftet med mitt temaarbete var från början att låta eleverna få upptäcka vad lyrik är, samt att låta dem skriva sin egen lyrik. Under temats gång utvecklades dock ytterligare ett syfte som ett komplement till de andra två: att få svaga elever att skriva en text som, istället för att representera deras svagheter, kan representera dem som personer. Det här utvecklingsarbetet blev en möjlighet för dessa elever, eftersom lyrik inte ställer krav på att mycket text skall produceras. Det viktiga är orden i sig och känslan som skall förmedlas – något man kan lyckas med utan att skriva långa haranger och utan att sätta punkt och stor bokstav där det skall finnas i prosaform. Detta skapar förutsättningar för alla elever att skriva en text som de kan vara nöjda med.

2 Vad är lyrik?

En litteraturvetare som Tom Hedlund menar att det är en klar gräns mellan poesi och lyrik. Poesin innefattar de texter som även kan benämnas som vers, medan olika kortare textstycken som beskriver en viss stämning väl, inom exempelvis romaner, skulle kunna fungera som en fristående text och då betraktas som lyrik (Tom Hedlund, *Att förstå lyrik*, 2000:12,13). Vidare skriver Hedlund att ”det typiska för den lyriska texten skulle istället kunna sägas vara avsaknaden av en intrig, ett händelseförlopp” (Hedlund 2000:13). Han förklarar också att den lyriska texten inte beskriver någonting, utan istället uttrycker något och försöker, med hjälp av ord, överföra en viss känsla eller stämning till mottagaren. Detta innebär att man inte kan återberätta lyrik, såsom man kan med en berättelse, eftersom de exakta orden är väsentliga för att få fram den eftersökta känslan (2000:13,14).

Lars Wolf (2004:14) skriver dock i sin bok, *Till dig en blå tussilago*, att lyrik i skolan ofta ses som en synonym till poesi. Jag har därför i mitt utvecklingsarbete valt att utgå ifrån den definition som Wolf ger i sin bok. Definition lyder som följer: ”Ofta kortare dikter i bunden eller obunden form sammanhållna kring en bestämd tanke, känsla eller stämning och oftast i avsaknad av ett händelseförlopp” (Wolf, 2004:14). Wolf kallar den själv för en skoldefinition, eftersom den inte tar hänsyn till den litteraturvetenskapliga kategoriseringen där lyrik är en av tre huvudgenrer, de andra är epik och dramatik (2000:14).

Jag valde att utgå ifrån Wolfs definition i mitt utvecklingsarbete eftersom jag ansåg att det viktigaste, och mest givande för eleverna, inte skulle vara att analysera och förstå exakt var gränsen mellan lyrik och poesi går, utan att få dem att våga skriva en annorlunda typ av text, på ett uttrycksfullt sätt.

2.1 Vad säger tidigare forskning?

I boken *Om läs- och skrivlärande förr och nu* skriver Eva Längsjö och Ingegärd Nilsson (2005:14-16) att de barn som lärt sig läsa och skriva redan innan de börjat skolan, ofta har en omedveten förmåga att skriva texter inom olika genrer. Som exempel nämner författarna att dessa barn kan skriva såväl sagor som inköpslistor – och även lyckas få formen på dessa texter korrekt.

Vidare frågar sig författarna varför just dessa barn lärt sig skriftspråket så tidigt, och som svar skriver de att: ”Gemensamt för dem alla är att de mött vuxna som tagit deras skrivande

på allvar, uppmuntrat dem och låtit dem förstå att de är värdiga medlemmar i de skrivandes krets.” (Längsjö & Nilsson, 2005:20).

Wolf (2004:36) skriver att det idag är en relativt etablerad kunskap att ramsor och rim stärker barn i deras språkutveckling, dock poängterar han också att dessa rim och ramsor aldrig används till vidareutveckling, såsom det kunde göras om de, allteftersom individen blev mogen för det, ersattes av dikter. Wolf (2004:36) berättar också att Ken Goodman, en kanadensisk forskare, samman med flera andra ser detta som en fara, eftersom det innebär att enbart utvalda delar av språket används för att träna den fortsatta språkutvecklingen. Lyriken ingår alltså inte i de utvalda delarna, trots att det är en del av språket!

Jag tolkar detta som att den överhängande risken är att språket så småningom kommer att bli mer inskränkt och inte längre kunna inhysa den lyriska texten.

Vad säger då styrdokumentet? Den nu gällande läroplanen nämner inte lyrik i skolan överhuvudtaget, och detsamma gäller för kursplanen i svenska. I den sistnämnda står det dock står det om det vidgade textbegreppet, samt om hur svenskämnet kan användas för att uttrycka känslor och tankar för att tillgodose detta behov hos eleverna. Kursplanen nämner också att skolan skall sträva efter att eleven: ”utvecklar sin fantasi och lust att skapa med hjälp av språket” samt ”utvecklar sin förmåga att bearbeta sina texter utifrån egen värdering och andras råd” (Kursplan i svenska, 2000:1,2).

Som jag ser det hela innebär detta att det är upp till varje enskild lärare att utforma en eventuell lyrikundervisning så att den överensstämmer med kursplanen, men då lyriken i sig inte är något måste kommer detta endast ske om läraren själv anser att lyrik är tillräckligt värdefullt för att eleverna skall få ägna sin skoltid åt den.

Mina tankar verkar stämma överens med det som Wolf (2004:41) kommit fram till genom en enkätundersökning: att många lärare ser lyrik som ett område som det är svårt att få eleverna att intressera sig för och vissa lärare väljer därför att helt avstå från lyrik i skolan, medan andra ser det som ett nödvändigt ont. Wolf (2004:58) menar dock att man kan inspirera eleverna till att skriva dikter genom att läsa lyrik högt för dem och att skrivandet i sin tur leder till viljan att läsa lyrik själv.

De lärare som ändå använder sig av lyrik i skolan gör det ofta som ett komplement till någonting annat, till exempel som introduktion till ett tema, och lyriken förväntas då ha en positiv inverkan på det egentliga arbetet (Wolf 2004:41).

Jag tolkar det som att dessa lärare som Wolf nämner saknar den grundläggande insikten som Hedlund (2000:111) så tydligt beskriver ”Man glömmer ofta bort att det faktiskt är ett arbete att skriva lyrik”. Vidare poängterar Hedlund vikten av att använda rätt ord då man skriver

lyrik. Han förklarar att det sällan är fel på den bakomliggande känslan hos en lyrisk text, men att denna ändå kan upplevas som dålig, på grund av ett bristande uttryck.

Hedlund (2000:114) menar också att *bra* lyrik inte är något som man kan lära sig skriva, om man inte har de rätta förutsättningarna och en medfödd förmåga för att skapa lyrik.

Wolf (2004:76) skriver däremot att barn har talang för att skriva lyrik och tycker om att göra det, eftersom lyriken skapar ett utrymme för barnen att få uttrycka sina egna tankar. Det enda Wolf (2004) skriver om att värdera lyrik, är att eleverna själva måste få chansen att samtala om (och här understryker Wolf att han verkligen menar samtala om, *inte* analysera) den lyrik de läst och sedan, på ett sakligt sätt, försöka konkretisera vad det är som gör en dikt bra. För att kunna göra detta menar Wolf att eleverna ska titta på språket i dikten, samt hur väl författaren lyckats förmedla innehållet i dikten till läsaren. Efter att detta är klarlagt kan eleverna få göra en egen värdering. Fördelen med ett sådant arbetssätt, förklarar Wolf, är att eleverna får träna på allt som ryms inom ett vanligt samtal: tolkning och beskrivning med mera, alltså tränar eleverna sig i att använda språket på ett gott sätt (Wolf, 2004:60,61).

3 Insamlingsmetod

Eleverna har under hela temarbetet skrivit sina dikter i sin egen skrivbok, utom i vissa undantagsfall då jag velat samla in deras texter för läsning på en gång. Jag har kopierat alla texter som eleverna har producerat under temats gång, även deras loggböcker.

3.1 Dokumentation

Efter varje avslutad temavecka har eleverna skrivit loggbok, där de fått beskriva vad vi gjort under veckan som gått och om de tycker att de lärt sig något nytt, eller fått tränat på något. Anledningen till att jag valde att endast låta eleverna föra loggbok en gång i veckan var att det skulle ta upp för mycket arbetstid varje vecka annars. För min egen del har dokumentationen av temat skett efter vare avslutat lektionspass. Jag har då sammanställt vad vi har gjort på lektionen, men också vilken respons jag fått från eleverna, eftersom jag ville att det skulle vara ett temaarbete där de kände att de fick göra saker på ett roligt sätt, samtidigt som de lärde sig någonting. Efter ungefär en vecka hade jag fått en ganska tydlig bild av vad eleverna, med individuella skillnader såklart, tyckte var svårt och jobbigt. Det hjälpte mig i min planering av temat, eftersom jag kunde ta hänsyn till detta och strukturera lektionerna på ett fungerande sätt.

3.2 Etiska frågor

Alla målsmän till de elever som medverkat i utvecklingsarbetet har fått ge sitt godkännande till att elevernas texter får användas av mig i mitt examensarbete (se bilaga 1). Jag har, i mitt brev till målsmännen, informerat om att detta givetvis kommer att göras konfidentiellt. Varken elevens skola, klass eller namn kommer att gå att utläsa. Trots att eleverna själva var för unga för att ensamma få ge sitt godkännande, valde jag att även tillfråga dem muntligt om rätten till att få använda deras texter. Om någon elev skulle ha nekat hade jag uteslutit dennes texter från mitt arbete, så blev dock aldrig fallet.

En annan viktig aspekt var hur jag skulle reagera om någon elev skrev en text som stred emot skolans värdegrund, eller om någon elev skrev en text som vittnade om dåliga hemförhållanden eller dylikt.

Under arbetets gång visade det sig att en elev mådde dåligt och hade det jobbigt hemma,

något som dock redan var känt för klassens lärare, och detta yttrade sig tydligt i en dikt som eleven skrev. Eleven ville sedan ha med just den dikten i lyrikantologin (se bilaga 2:14, Ny dag) och jag valde att godkänna detta, för syftet var att förmedla känslor och det var precis vad eleven ifråga hade gjort. Jag resonerade som så, att om jag *inte* tillät det, hade det varit samma sak som att förbjuda vissa känslor att uttryckas.

4 Resultat

Jag hade tre veckor till mitt förfogande för att genomföra temaarbetet. Lektionerna fördelades så jämt som möjligt under dessa veckor, men olika faktorer, såsom friluftsdag och matteprov, påverkade såklart fördelningen och medförde även att jag tyvärr inte fick riktigt så mycket tid till temat som jag hade velat ha. En väldigt positiv sak var dock att jag vid vissa tematillfällen fick möjlighet att arbeta med eleverna i halvklass, vilket medförde att vi under dessa tillfällen fick ett mer kvalitativt arbetssätt där eleverna och jag tillsammans kunde diskutera olika texter och tankar.

4.1 Introduktion

Veckan innan det faktiska temaarbetet startade i klassen, hade vi ett tillfälle som jag kallade för temaintroduktion. En av mina grundtankar med mitt utvecklingsarbete, var att eleverna själva skulle få utforma innehållet, i enlighet med det som läroplanen säger: ”läraren skall tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen” (LpO 94:14). Därför ville jag hålla ett introduktionspass, för att ge eleverna chansen att berätta vad de vill göra under temats gång.

Eleverna fick först svara skriftligt på frågan ”vad är lyrik?” När de gjort det skrev de ner dagens datum och slog igen skrivböckerna. Vi ägnade en stund åt att låta de elever som ville berätta vad de trodde att lyrik var. Det visade sig att ingen av eleverna tidigare hade hört ordet lyrik, och gissningarna på vad ordet i sig betydde, var blandade. Samtidigt som introduktionen ägde rum höll klassen på med ett arbetsområde som de kallade för matens väg genom kroppen. Detta medförde att en stor del av eleverna antog att ordet lyrik var någonting relaterat till matsmältningsprocessen, såsom en tarm eller dylikt! Många gjorde också en koppling till ”att vara lyrisk” och skrev att ordet lyrik betydde att man var ivrig och förväntansfull. En liten del av eleverna lämnade också pappret tomt, vilket jag sagt att man fick göra.

Eftersom syftet med mitt utvecklingsarbete var att eleverna själva skulle få upptäcka vad lyrik är, kunde jag inte heller ge dem ett exakt svar på frågan där och då. Istället berättade jag att vi tillsammans skulle ha ett temaarbete där vi skulle arbeta med lyrik. Jag nämnde att lyrik är en viss sorts text, en text som inte har en början, en mittendel och ett slut, så som vanlig text i böcker har. Jag beskrev lyrik som en text där orden i sig och hur man kombinerar dessa,

är av yttersta vikt. Som ett exempel läste jag en sångtext, ”nu hoppar haren kråka” (se bilaga 3) och frågade eleverna vad de sista raderna betydde, vilket ingen av eleverna, eller jag, kunde svara på. Dock verkade de flesta nu förstå vad det var temat skulle handla om.

Jag förklarade att temat var mitt examensarbete, att eleverna själva skulle få skriva lyrik och att det hela skulle resultera i klassens egen lyrikantologi, vilket fick mycket positiv respons. Sedan ställde jag frågan: ”hur skall vi nå dit? vad vill ni göra?” Vi skapade en tankekarta gemensamt på whiteboardtavlan, där vi skrev upp alla förslag som kom upp. Det första som nämdes var att eleverna ville leka en lyriklek. Då jag förklarade att jag inte kände till någon sådan och det visade sig att ingen av eleverna gjorde det heller, bestämde vi att om det skulle bli någon sådan lek var det elevernas ansvar att leta rätt på, alternativt hitta på, en lyriklek som vi kunde genomföra. Andra förslag, såsom att vara ute och skriva, skriva tillsammans, hitta annan inspiration genom att läsa lyrik, kom också upp (se bilaga 4 för fullständig lista.).

För att få eleverna att öppna sitt tankesätt för vad man kan skriva om i lyrik, gjorde vi en övning direkt efter detta. Övningen hade jag själv hittat på och den gick ut på att skriva något som vi kallade för motsatsord. Det innebar att man skulle beskriva en sak eller ett fenomen på ett motsatt sätt, som inte finns i verkliga världen, exempelvis: en kall eld, en snöig sommar, en mörk sol, och så vidare. Detta gjorde eleverna tillsammans med sin bänkkamrat. Under tiden som eleverna arbetade tillsammans försökte jag observera hur de reagerade på övningen och jag fann att alla var väldigt aktiva och även tydligt engagerade i den. Vi avslutade lektionen med att skriva upp vad eleverna kommit fram till, vilket var allt från ”en prickig gurka”, till ”en mjuk sten”. Sedan försökte vi gemensamt sätta ihop meningarna två och två. Resultatet blev bland annat: ”en mjuk sten landade på en hård kudde”, samt: ”en prickig gurka flög iväg i en vind som aldrig blåser.”

När vi var färdiga med det gav jag eleverna en sista fråga, ”är det här lyrik?” Ett knaggligt ”nej”, var svaret jag fick. Då gick vi än en gång igenom de kriterier jag nämnt tidigare, att det var orden som var viktiga och att det inte finns någon början eller något slut i lyrik, sedan ställde jag samma fråga igen. ”Är det här lyrik?” Den gången blev svaret istället ett, något starkare, ”jo.” Som avslutning fick eleverna i läxa att göra om samma övning hemma. De skulle skriva ner minst åtta motsatsord och göra minst två sammansättningar hemma. För en av eleverna blev resultatet av den här läxan så lyckat att eleven ifråga valde att ha med den texten i den gemensamma lyrikantologin (se bilaga 2:8, En osammanhängande historia).

4.2 Vecka 1

För att låta eleverna få träna på att skriva lyrik, använde jag första veckan till olika övningar som jag trodde skulle vara en bra hjälp för eleverna att komma igång med sitt eget skrivande.

4.2.1 Pass 1, halvklass

Mina tankar inför det första passet var att jag ville ge eleverna valfrihet och möjlighet att skriva om vad de ville, samtidigt som jag insåg att det fanns elever som skulle tycka att det vore en nästintill omöjlig uppgift att bara få ner någonting på pränt. Därför tänkte jag ut en övning som eleverna först skulle få göra muntligt, för att sedan övergå till att skriva, och då efter givna direktiv, även om de fick välja textens innehåll själva.

Den muntliga övningen gick till så att eleverna fick sitta i två rader, mittemot varandra. Sedan fick alla elever varsin lapp. På lappen stod ett ord, och under ordet en mängd andra ord som man gärna förknippade med det översta ordet. Övningen gick nu ut på att försöka beskriva det översta ordet för den som satt mittemot, utan att använda orden nedanför. Om ordet man skulle beskriva var eld, fick man till exempel inte använda orden: varm, brinner, brasa, ljus, och glöd. När personen mittemot lyckades gissa rätt ord, blev det hans eller hennes tur att beskriva ett nytt ord. Efter en stund bytte vi platser så att eleverna skulle få chansen att beskriva samma ord igen, med en ny arbetskamrat. Ordet var naturligtvis ett nytt ord för den elev som skulle gissa.

Efter övningen fick eleverna i uppgift att skriva egen lyrik, efter samma principer som den muntliga övningen. Det innebar att de skulle välja ett ord, till exempel någonting de tyckte om, eller något de ville skriva om. Det valda ordet skulle bli titeln på dikten. Sedan skulle de, på ett separat papper skriva ner de tre första orden de kom att tänka på när de såg det valda ordet. Varken titelordet eller de tre orden på pappret fick vara med i texten. För att eleverna skulle förstå exakt hur de skulle göra, läste jag ett exempel från Lars Wolfs bok (2004:98), eftersom han har en liknande skrivövning, men där handlar det om att välja en färg som titel och sedan skriva ner vad man tänker på när man hör färgen – utan att nämna färgens namn i texten. Principen var densamma och eleverna började genast tolka hur just de meningar som fanns i texten kunde höra samman med den givna färgen. Vi fortsatte genom att göra en gemensam text först, sedan fick eleverna skriva själva.

Under det ena halvklasspasset hjälpte jag en elev som hade svårt att komma igång. Eleven ifråga har dyslexi och andra språksvårigheter och går hos en specialpedagog flera gånger i veckan. Det märktes att eleven inte var helt bekväm med att försöka skriva lyrik och det största problemet verkade vara att välja ett titelord. Vi pratade en stund om vad eleven tyckte

om att göra på fritiden, att köra cross, och snart hade eleven lyckats få ner en text som eleven, klassföreståndaren och jag själv blev oerhört nöjda med, speciellt med tanke på de svårigheter eleven har.

Den enda hjälp jag gav eleven under skrivprocessen, var att fråga varför eleven brukade köra cross? Vilken känsla eleven fick på crossen? Och hur det kändes i kroppen när eleven åkte? Genom att svara på frågorna lyckades eleven använda sina egna ord helt och hållet och skapa en text som eleven sedan valde ut till lyrikantologin (se bilaga 2:12, Köra).

4.2.2 Pass 2, helklass

En av de saker eleverna ville göra under temat var att skriva tillsammans, därför valde jag att utnyttja tillfället till att låta eleverna arbeta i grupper, med ungefär fyra elever i varje grupp. Som jag tidigare nämnt, höll eleverna även på med matens väg genom kroppen och den här veckan hade de inriktat sig på smak. För att koppla samman dessa ämnen fick eleverna skriva lyrik om just smak. Jag använde en av övningarna från Lars Wolfs bok (2004:95). Övningen går ut på att man ska skriva om vilken smak man tycker om och vilken man inte tycker om. Eleverna fick välja mellan två olika sätt att bygga upp texten på. Det första alternativet innebar att alla i gruppen fick välja varsin sak som de tyckte om smaken av och sedan komma fram till en gemensam sak som de inte tyckte om smaken av. Texten fick då strukturen att alla skrev ”jag tycker om smaken av... jag tycker om smaken av...” och så vidare. Den avslutande meningen blev sedan ”men jag tycker inte om smaken av...” och då skulle detta vara någonting gemensamt för alla i gruppen. Det andra alternativet innebar att var och en i gruppen fick skriva ner någonting som han eller hon tyckte om smaken av, samt inte tyckte om smaken av. Texten blev då uppbyggd av kontraster varannan rad, så här: ”jag tycker om smaken av... men jag tycker inte om smaken av...” och så vidare. Allteftersom grupperna blev klara med sina texter gick jag runt och diskuterade med dem hur det hade gått, samt läste deras texter. En gemensam sak för alla grupper var att de inte riktigt beskrivit vad det var i smaken som de tyckte om, respektive inte tyckte om, trots att jag i mina instruktioner varit tydlig med att de skulle göra en så noggrann beskrivning som möjligt. Efter att bara ha påpekat detta och frågat de olika grupperna om de trodde att de skulle kunna utveckla sina texter med detta i åtanke, blev det genast stor skillnad. Plötsligt var det inte bara ”jag tycker om smaken av choklad” utan istället ”jag tycker om den ljuvliga smaken av krämig choklad” (se bilaga 5). Som avslutning läste vi upp alla texter, de grupper som ville läsa själva fick göra det, annars gjorde jag det. Efteråt diskuterade vi om vi som åhörare fick en starkare bild av

smakupplevelsen, när den var uttryckt på ett mer beskrivande sätt i texten. Många elever nickade instämmande, medan en elev ryckte på axlarna och svarade ”kanske.”

4.2.3 Pass 3, halvklass

Ytterligare ett moment som fanns med på tankekartan vi skapade vid introduktionstillfället, var att få vara ute och skriva. Därför tog vi med oss pennor och skrivböcker och gick ut till ett närliggande grönområde. Där samlades vi först och lyssnade på tre texter jag läste högt för eleverna (se bilaga 6:11,12,13). Efter varje text diskuterade vi om det fanns någon speciell känsla med i texten? Alla elever kunde snabbt svara vilken känsla var och en av de tre texterna försökte förmedla. Jag berättade att den här lektionen ute skulle handla om just känslor och att vi skulle träna på att beskriva dessa på olika sätt. Därför ställde vi oss allihop i en ring och blundade, sedan var ordet fritt att säga vad man kände. En efter en började eleverna säga vad de kände. Det började utifrån: ”det är kallt”, ”det blåser”, ”kinden är varm för solen lyser på den” och ”det kliar på näsan.” Jag frågade hur det kändes inuti kroppen. En elev svarade att ”hjärtat slår”, varpå jag ställde en följdfråga, ”hur känns det när hjärtat slår?” ”Det dunkar”, svarade någon. ”Hur dunkar det?” frågade jag. ”Starkt? Mjukt? Rytmskt?” Jag ville utmana eleverna till att finna nya ord för att beskriva de mest självklara sakerna. Flera elever beskrev dunkandet på olika sätt och det märktes att de verkligen försökte sätta ord på känslan.

Efter detta började vi tillsammans att springa runt, runt och på mitt kommando skrek alla det starkaste de kunde. Efter att vi någon minut vrålat och sprungit oss andfådda, samlades vi återigen i ring och så gjorde vi snabbt olika känslor – alla fick låtsats gråta, sedan fick alla låtsats skratta och slutligen blev vi tysta, slöt ögonen på nytt och berättade vad vi kände. Nu kom många detaljerade beskrivningar från eleverna. Någon sa att ”hjärtat slår som en trumma, snabbt och hårt”, medan en annan elev beskrev hur magen hade fyllts av en bubblande känsla som steg mot bröstet, eftersom att det var så roligt att springa. Avslutningsvis fick eleverna göra samma övning själva, för att samla ord och beskrivningar som de sedan skulle kunna använda sig av i sitt skrivande. Varje elev fick alltså välja någonting de ville göra, till exempel att hjula, sedan skrev de ner hur de *trodde* att känslan skulle vara när de hjulade. De utförde aktiviteten och beskrev efteråt exakt hur och var känslan hade varit.

Resultatet av den här övningen blev att en elev skrev en väldigt beskrivande dikt som blev utvald till lyrikantologin. I dikten finns dessutom en fantastisk mening med, som lyder: ”rösten bär höstglädje nu” (se bilaga 2:7). Det märktes dock att detta var en övning som inte

passade alla, två elever upplevde den som löjlig och pinsam och vägrade helt att delta.

Jag hade väntat mig en sådan reaktion från några elever, men att det skulle bli just dessa två förvånade mig mycket.

4.3 Vecka 2

Den här veckan fick jag ta över ansvaret för alla lektioner, hela veckan. Det utnyttjade jag till att, istället för att läsa ur klassens högläsningbok, ta några minuter varje dag och läsa lyrik högt för eleverna. Jag hade även lånat en lyrikantologi från biblioteket, med tillhörande skiva där lyriken lästes upp. Detta utnyttjade jag och lät klassen lyssna på en tonsatt version av Karin Boyes ”Ja visst gör det ont”.

4.3.1 Pass 4, halvklass

Eleverna hade fortfarande svårt att greppa riktigt vad lyrik var och jag hade ännu inte, mycket medvetet, nämnt ordet ”dikt” i samband med lyriklektionerna. Därför tog vi den här lektionen upp skillnaden mellan prosa och lyrik, om än på ett förenklat sätt. Vi kom snabbt fram till att prosa bland annat är skönlitteratur, som till exempel Harry Potter.

Jag skrev ner en kort prosatext om hur min morgon hade varit. Därefter gjorde jag och eleverna tillsammans om prosan till lyrik, något som visade sig vara ganska svårt, men vi lyckades. Eleverna fick sedan i uppgift att utgå från sin egen morgon och göra samma övning individuellt i sina skrivböcker. Många elever tyckte att det var en väldigt jobbig uppgift, och för en elev, som har diagnosen ADHD, var det nästan omöjligt att lyckas eftersom eleven ville ha svart på vitt var den exakta gränsen mellan de två olika texttyperna gick, något som var svårt att avgöra.

Vi avslutade ändå med att de elever som ville fick läsa upp sina texter. En elev läste följande: ”Prosa: I morse vaknade jag av klockan som ringde. Jag var trött, hade ont i huvudet och önskade att jag kunde få somna om. Lyrik: En klocka som ringer och jag vaknar upp. Smärta! Sova... Vill bara sova”.

4.3.2 Pass 5, helklass

Klassen hade haft i läxa att till dagens tillfälle läsa igenom ett häfte med lyrik skriven av olika författare. Vi gick igenom de olika texterna och de elever som ville fick läsa varsin text från häftet högt i klassen. Vi såg också gemensamt efter om texterna var uppbyggda på något visst sätt. Eleverna uppmärksammade framförallt att raderna var staplade på varandra, samt att de ibland kunde sitta ihop två och två, med en blankrad emellan.

Efteråt fick eleverna en ny text, ”Neeijj” av Sonja Åkesson som vi läste och diskuterade. Eleverna tyckte att den var jätterolig och ganska konstig, eftersom att den inte handlar om någonting. Dock måste den ha tilltalat eleverna på något sätt, för efter att vi läst färdigt kom det genast frågor om de inte kunde få skriva egen lyrik, precis som den vi nyss läst. Resten av lektionen ägnades således åt det för de som ville, medan de andra slutförde lyrik de inte var färdiga med från föregående vecka. Dessutom kom det förfrågningar från en grupp och en enskild elev om de inte kunde få sätta igång och hitta på en lyriklek och självklart fick de det. Vi bestämde även att lekarna skulle lekas under temats sista lektionspass.

4.3.3 Pass 6, halvklass

Det här var första passet som jag sa att de som ville skriva fritt fick göra det, något som blev väldigt uppskattat av många elever, men eftersom jag visste att det fanns andra som skulle tycka att det enbart vore jobbigt hade jag också förberett en övning från Lars Wolfs bok, som han kallar för figurdikt (2004:96). Den går ut på att skriva en text som får formen av det den handlar om. Övningen blev mäkta populär hos eleverna och som några exempel kan jag nämna elever som skrev om kärlek, och då gjorde texten i form av ett hjärta, medan en elev skrev lyrik om en streckgubbe och sedan pusslade ihop meningar till just en sådan. Tiden började dessutom närma sig halloween och det medförde att två elever, som båda har språksvårigheter och oftast måste drivas på för att komma igång med sitt arbete på lektionerna, tillsammans gjorde en figurdikt om en pumpa, i A3 format dessutom. Det som gjorde det hela extra glädjande var att dessa två elever själva tog initiativet till både samarbetet och uppgiften.

4.4 Vecka 3

Inför den sista veckan hade jag bestämt att eleverna till stor del skulle få välja hur de ville skriva sin lyrik. Därför förberedde jag olika övningar som fanns till hands hela veckan för de

elever som ville ha något att utgå ifrån i sitt skrivande, men valet fanns också att skriva fritt varje lektionspass.

4.4.1 Pass 7, helklass

Det här var första passet på sista temaveckan och eleverna började bli märkbart stressade över att hinna få färdigt det egna bidraget till lyrikantologin. Jag lugnade dem genom att lova att det under lyriklektionerna skulle ges tid till det egna skrivandet, så att alla skulle hinna skriva en text de kände sig nöjda med. Innan klassen fick börja skriva det här passet, pratade vi tillsammans igenom vad lyrik är för någonting.

Vid det här laget hade vi läst så pass mycket lyrik att jag anade att klassen skulle kunna komma med en kvalificerad gissning. Några elever försökte förklara vad lyrik var, genom att beskriva texterna de skrivit, att de inte hade en handling som prosa har och att det var orden som var viktiga. Till slut säger en elev: ”men alltså, lyrik är typ som dikter”. ”Ja, precis!” svarar jag. Nu höjde många på ögonbrynen och utrop som ”varför sa du inte det från början?” hördes. Då frågade jag hur många av eleverna som skrivit en dikt tidigare, vilket var allihop. Jag undrade också om de dikter de skrivit tidigare hade rimmat, nästan alla elever bekräftade detta. ”Dikter ska ju rimma” var det en elev som sa. Så frågade jag hur många av dem som nu under temats gång hade skrivit en text som rimmade. Någon enstaka hand räcktes upp. Några hade skrivit en text på rim, med de hade också, precis som övriga i klassen, skrivit lyrik som *inte* rimmade. ”Om jag hade sagt, att vi skulle ha tema ”dikter” från början, tror ni att ni hade försökt att skriva dikter som rimmade då?” undrade jag och större delen av klassen nickade instämmande. Vi fortsatte att diskutera huruvida lyrik behövde rimma eller inte och kom snart fram till att den *fick* göra det, men den *behövde* inte.

Lektionen fortsatte sedan med fri skrivning för de som ville. Övningen från föregående pass fanns också kvar fortfarande, ifall någon ville pröva på den det här passet, sedan hade jag också förberett en ny övning som jag läst om för länge sedan och tyckt lät intressant redan då. Jag hade tagit två dikter, en ganska kort och en lite längre, och klippt isär dessa. Alla orden hade jag sedan lagt i små kuvert, så fick de som ville ta ett kuvert och pussla ihop orden som de ville, till en egen text.

Hela sex stycken av bidragen i lyrikantologin är skapade med hjälp av den här övningen, även om variationen dem emellan är stor. En text innehåller till exempel bara ett ord från den sönderklippta dikten (se bilaga 2:13, Dag och natt) medan en annan endast bestod av ord från den ursprungliga dikten (se bilaga 2:12, Här hos dig).

4.4.2 Pass 8, helklass

Även detta pass ägnades åt att skriva fritt, skapa en lyriklek eller att göra någon av de övningar jag lagt fram tidigare. Dessutom presenterade jag tre nya övningar från Lars Wolfs bok (2004:90,94-95,108). Jag gick dessutom runt till de elever som redan hade en färdig text till antologin och läste igenom denna och frågade om eleven själv var nöjd och om det fanns någonting som han eller hon ville ändra på. De flesta var helt nöjda, medan några enstaka funderade vidare och bytte ut ett ord eller två.

4.4.3 Pass 9, helklass

Detta var den sista lektion då eleverna gavs tid till att skriva färdigt sin lyrik. Jag pratade med de elever som jag inte hunnit samtala med under föregående pass och det visade sig att alla, utom en, hade en text färdig för antologin.

Eleven som inte hade en text, är en elev som behöver extra stöttning och stöd i undervisningen. Eleven går flera gånger i veckan till en specialpedagog och tyvärr hade dessa träffar även inkräktat på lyriktimmarna, vilket innebar att eleven inte fått samma mängd timmar som de andra eleverna. Dock skall det också påpekas att om eleven utnyttjat tiden som ändå gavs på ett mer effektivt sätt, hade det troligen funnits en färdig text vid detta tillfälle.

För att hjälpa eleven på traven uppmuntrade jag denne till att använda någon av övningarna jag lagt fram. Eleven valde då den övning som i princip innebar att man endast skulle fylla i enstaka ord (Wolf, 2000:90). Jag hade valt ut den övningen medvetet, ifall en situation liknande denna skulle uppstå. När lektionen var slut, var eleven färdig med texten och verkade också uppriktigt nöjd (se bilaga 2:4, det kunde ha varit...).

4.4.4 Pass 10, helklass

Eleverna var märkbart ivriga under detta pass och i viss mån även nervösa, eftersom de visste att vi skulle läsa upp alla de texter som blivit utvalda till lyrikantologin. Eleverna fick återigen välja om de själva ville läsa upp sin text, eller om de ville att jag skulle läsa den. Majoriteten valde det senare alternativet, tre elever ville även vara anonyma.

Vi varvade lyrikläsningen med lyriklekar. Den ena leken, som en elev enskilt hittat på, fungerade bra och alla tyckte att den var jätterolig. Den fungerade så att alla fick sätta sig på sina bänkar och sedan fick man parvis tävla mot den person man hade bredvid sig, ett par i taget. Domaren (eleven som hittat på leken) sa ett adjektiv, till exempel ”en mjuk”, och sedan skulle personerna som tävlade genast ropa ett motsatsord – så att det blev lyrik. Den person som först ropade ”sten” vann alltså, eftersom meningen då blev ”en mjuk sten”. Förloraren fick sätta sig ner på sin stol och så fortsatte leken tills en vinnare utsågs.

Den andra leken urartade strax till rent kaos, även om tanken var god hos den grupp som hittat på leken. Kort sagt gick leken ut på att skapa lyrik från prosa, det medföljde också lagindelning, lappar hit och dit med olika ord, samt en mängd regler som ingen riktigt lyckades memorera helt. Till slut fick vi avbryta för att hinna läsa upp den sista lyriken ur antologin.

Som avrundning på temat fick eleverna återigen svara på frågan ”vad är lyrik?” i sina skrivböcker, den här gången svarade 25 stycken att lyrik är dikter, varav 12 stycken preciserade det hela med att förklara att det var en typ av dikt som inte rimmade och att orden var viktiga, tre elever svarade att lyrik är motsatsord och två elever skrev att de inte visste vad lyrik var.

5 Diskussion

Som jag nämnde i inledningen, så ändrades syftet med mitt utvecklingsarbete under temats gång och det som blev viktigast var att få elever som upplevde ämnet svenska som jobbigt och svårt, att prestera en text som de kunde känna sig nöjda med. Jag tycker att mitt utvecklingsarbete lyckades ge många av dessa elever den möjligheten och jag tror också att det har varit av avgörande betydelse, att jag som lärare har respekterat deras texter och ansett dem som fullvärdiga, på precis det sätt som Längsjö och Nilsson (2005) beskriver. Det faktum att jag fick komma till klassen som en utomstående vuxen, har säkert också påverkat.

I lyrikantologin finns en dikt med som heter ”våfflorna” (se bilaga 2:14), den är skriven av en elev som har stora svårigheter i svenskämnet. Under utvecklingsarbetet kom dock en helt annan sida fram – en sida som läraren i klassen öppet berättade, att hon aldrig hade anat fanns hos den eleven. Det arbete eleven lade ner och resultaten han fick vid lyriklektionerna var verkligen värda att lyfta fram inför hela klassen, därför använde jag mig bland annat utav en av hans dikter som exempeltext vid ett lektionstillfälle – och det gjorde honom oerhört stolt. Han gjorde mot slutet av utvecklingsarbetet en värdering av sin egen förmåga att skriva lyrik och skrev då att han ”faktiskt är ganska bra”, något jag har svårt att tro att han skulle sagt om sig själv innan temaarbetet startade.

Just det här exemplet med den här eleven, tycker jag är ett klart bevis på att det som Wolf (2004) säger, att barn vill och kan skriva lyrik, stämmer. Så vad menar då Hedlund (2000) med att man måste ha en medfödd förmåga för att kunna skriva bra lyrik? För det första måste man kanske fråga sig vad Hedlund definierar som bra lyrik. Kanske menar han endast den lyrik som ges ut i bokform och sedan läses av en mängd människor? Då måste jag såklart hålla med honom om att det är en utvald skara om några få människor som får sin lyrik utgiven, men jag tror ändå inte att man måste ha en medfödd förmåga. Kan man egentligen ha det? Hedlund säger ju också att man behöver de rätta förutsättningarna för att kunna skriva bra lyrik, och om vi ser till allt som Wolf (2004) berättat, att lyriken ofta förbises i skolan, så är det inte konstigt att ytterst få människor kan skriva det som Hedlund (2000) kallar ”bra” lyrik, eftersom dessa måste ha skaffat sig sina förutsättningar utanför skolans ramar!

Då eleverna i klassen inte hade någon vetskap om vad lyrik är för någonting när temat startade, och därtill inte hade någon större erfarenhet av att skriva dikter, var det faktiskt som att de skulle lära sig skriva ett helt nytt språk, ett språk med andra regler. Det handlade plötsligt inte om att skriva så mycket som möjligt, ha svåra ord och blir färdig fort, utan snarare tvärtom. Jag tror att det var en nyttig erfarenhet för eleverna, för plötsligt kastades de

roller de normalt hade i klassen om. Klassens ”svagaste” elev, var inte det längre och de elever som var vana vid att allt de skrev var bra, fick plötsligt anstränga sig för att lyckas få till en text. Att det hela resulterade i bättre självförtroende för en del elever, är eleven jag nämnde här ovan ett bra exempel på, men för de elever som fått kämpa mer än vanligt då? Jag vill gärna tro att det här utvecklingsarbetet har gjort dem mer ödmjuka för andras svårigheter, men jag vet ärligt talat inte om det stämmer och det känns som att det hela är en effekt av utvecklingsarbetet, som inte går att mäta. Sedan skall det naturligtvis poängteras att en del elever som vanligtvis har lätt för att skriva prosa, också hade lätt för att skriva lyrik, precis som en del elever upplevde lyrik och prosa lika svårskrivna, men de hörde faktiskt till undantagsfallen.

Låt oss för en stund återgå till kursplanen i svenska (2000). Den nämner bland annat olika strävansmål, varav ett handlar om att bearbeta texter. Detta är något som eleverna också fått prova på under utvecklingsarbetets gång, om än omedvetet. Ofta tog de en stund i början av varje lektion och läste igenom den lyrik de skrivit under föregående pass och man kunde tydligt se hur eleverna frågade varandra vilket alternativ som lät bäst och hur de sedan skrev om sin lyrik. Allt detta ingår ju i arbetet mot strävansmålet. Kursplanen nämner också att svenskämnet ska tillgodose elevernas behov av att uttrycka sig, och jag undrar om det egentligen är möjligt för alla elever att få göra det, utan att blanda in lyriken? Naturligtvis kan man uttrycka sig i vanlig prosaform – men om vi återigen ser till de elever som inte har möjlighet att skriva ner så mycket text som de skulle vilja, och framförallt *behöva*, för att få fram vad de vill uttrycka, så kan vi nog konstatera att dessa elever helt enkelt inte kan få sina behov tillfredsställda genom att bara skriva prosa! Om vi sedan sätter detta i relation till det som Wolf (2004) skriver om forskaren Ken Goodmans farhågor, att vi endast arbetar språkutvecklande i de högre åldrarna med hjälp av valda delar av språket, så inser vi att dessa elever får så otroligt mycket mindre än de kunde ha fått om man bara skulle använda lyriken mer i skolan. Wolf skriver ju dessutom om hur man, med hjälp av lyriken, kan få träna sin språkanvändning på ett gott sätt. Tänk hur detta skulle kunna hjälpa de elever som bäst behöver det. Min erfarenhet är att de elever som har svårt för att skriva prosa, också har svårt för att läsa den, har de då verkligen samma möjlighet som övriga elever att diskutera och värdera en sådan text? Kanske, men genom att låta eleverna läsa lyrik tror jag att man som lärare kan minska klyftan mellan nivåerna och på så sätt få en mer givande diskussion eleverna emellan.

Som avslutning vill jag poängtera att jag naturligtvis inte vill få bort prosan från skolan, det vore ju skandal och prosa fyller helt sin funktion i klassrummet, men jag vill förmedla att

lyriken också hör hemma där, tillsammans med prosan. De två texttyperna kompletterar varandra och eftersom språket är vår kommunikationskälla, och på så vis det viktigaste vi människor har, vill jag på alla sätt behålla det svenska språket i dess helhet.

Referenser

Hedlund, Tom (2000) *Att förstå Lyrik*. 3 uppl. Stockholm: Ordfront

Längsjö, Eva & Nilsson, Ingegärd. (2005) *Om läs- och skrivlärande förr och nu*. Lund: Studentlitteratur

Wolf, Lars (2004) *Till dig en blå tussilago*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur

Utbildningsdepartementet. (2006) *Lpo-94. Läroplaner för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*. Stockholm: Fritzes

Elektroniska källor

Skolverket (2000) *Grundskolans kursplaner och betygskriterier. Kursplan för svenska*.
<http://www.skolverket.se/sb/d/2386/a/16138/func/kursplan/id/3890/titleId/SV1010%20-%20Svenska>

Hej föräldrar/vårdnadshavare!

Jag heter Jessica och är lärarstudent. Jag har varit i klassen en gång tidigare och för nuvarande har jag min slutpraktik hos dem. Eftersom att detta är min sista termin på lärarprogrammet genomför jag även ett examensarbete, i mitt fall ett utvecklingsarbete. Arbetet är ett temaarbete om lyrik som vi arbetat med i klassen de två senaste veckorna och det kommer att fortgå även denna vecka för att rundas av och avslutas nu på fredag. Under temaarbetet har eleverna fått lyssna på lyrik som jag läst högt för dem, de har även fått läsa lyrik själva, samt prova på att skriva egen lyrik, främst efter givna direktiv, men också en del fritt skrivande.

Syftet med mitt utvecklingsarbete är just att låta eleverna själva få upptäcka vad lyrik är, samt att låta dem få prova på att skriva sin egen lyrik. Det hela kommer sedan att resultera i klassens egen lyrikantologi där varje elev kommer att få en egenproducerad text representerad.

Vad kan man då uppnå genom att arbeta med lyrik? I kursplanen i svenska står det som strävansmål att skolan skall sträva efter att eleven "utvecklar sin fantasi och lust att skapa med hjälp av språket" samt "utvecklar sin förmåga att bearbeta sina texter utifrån egen värdering och andras råd" (Kursplan i ämnet svenska, www.skolverket.se) Detta är två områden som jag tror att man kan utvecklas inom, genom att arbeta med lyrik.

Efter att mitt temaarbete i klassen är slutfört, ska jag själv utvärdera och analysera mitt arbete. För att kunna göra det på bästa sätt vill jag ta del av de texter som eleverna skrivit och den loggbok de fört under temats gång. För att kunna göra detta behöver jag ert godkännande som vårdnadshavare. Jag vill poängtera att elevernas texter kommer att behandlas konfidentiellt, d.v.s. det kommer inte att stå varken namn, klass eller skola i mitt arbete. Jag kommer även att muntligt be eleverna om deras tillåtelse till att ta del av deras texter.

Om ni har några frågor är ni välkomna att maila mig.

Med vänliga hälsningar
Jessica Wiklund, lärarstudent
xxx@student.mdh.se

Jag godkänner att Jessica Wiklund får ta del av texter skriva av
(elevens namn) _____

Ort, datum

Underskrift

Lyrík

*- ett tematiskt arbete -
ht 2010*

Bilaga 2 1/17

Tack...

Till alla i klass X! Den här antologin är ett bevis på vilket fantastiskt fint arbete ni gjort under vårt tema om lyrik. Hoppas att ni är riktigt stolta över vad ni åstadkommit, för det är jag!

Kramar från Jessica



Från mörkret sjunger jag vid dig
Ingen vore jag utan dig
Hos dig jag ligger jag är fäst vid dig
Min visa, visar jag dig
Som fågeln i mörkret är jag fast i dig
Jag skildes från dig, skildes från
Och vinden vore hos oss så god
När vargen ylar så är det mörkt
Man kan inte vara säker när vargen är uppe

I mörkret där har vi varann

ORDDIKT

Han ligger sömlös och ljuset viskar
vem som egentligen i trettio år förstått sin ensamhet.
Han ligger och sover där i barnaskaran och hör hennes andedräkt.
Han sätter sig upp igen han viskar och ljuset i världen släcks.
Hur litet den ene gråa allena karlavagnen dag efter dag.
De sätter sig upp och förstog de som egentligen förstått sin
ensamhet.

mamma

en som har tagit hand om mig

en som har stöttat mig

en som är underbar

och en som jag älskar

Som du är

*Som Du är, så som jag vill vara, vara med Dig,
vara vid Din sida, vara Dig nära*

*Jag längtar och njuter på samma gång,
när tankarna kring Dig snurrar i mitt huvud och
bubblar i min mage*

*Som Du är, så som jag vill vara, vara med Dig,
vara vid din sida, vara Dig nära*

Ljuset

***Det kunde ha varit ett monster
Det kunde ha varit en björn
Det kunde ha varit ett spöke
Men inte, det var bara en gren***

*Om ljuset ska synas måste vi glädjas åt varann
Det är lyckan som är ljuset
och tar oss hand i hand
När kärleken råder har lyckan kommit fram
Den famnar oss av ljus och tar oss fram till
hamn*

Du och jag

Bilaga 2 5/17

*Utan dig är allt en ren pest att vara utan
dig som är allra bäst
Jag är inte alls som du ändå passar vi i ur
och skur som en melodi jag hört en gång
om kärlek det är en vacker sång
Nu spelas den gång på gång i mitt huvud
denna vackra sång*

*Om det skulle ta slut lova mig då att vi
förblir vänner för alltid
Du ger mig allt jag vill ha genom att jag
din röst får höra varje dag
Dina, bara dina ögon ser så pass djupt i
mina så jag blir alldeles svag och det är så
det ska va bara*

Du och jag!

Solen.

*Om dagen jag ser dig rund och fin.
Du skimmrar i mina glittrande ögon med
starkt sken.*

Mörkret

Jag ligger hos dig i mörkret, och vinden
sjunger min visa.
Ingen människa finns där.
Vore jag skild från mörkret.
Vore jag som fågeln i sitt bo.

Mamma ’

Mamma är...

en som jag behöver

en som alltid finns för mig

en som jag kan lita på

& en som jag älskar.

Sommaren

*Om sommaren jag ligger på ängen och tänker
Tänker på hur härlig sommaren är
Nyss var det vinter och isande kallt
Nu är det sommar och lysande varmt*

Jag lägger mig i det fuktiga gräset
Solen värmer
Kroppen slappnar av

Rösten bär höstglädje nu

De gula bladen värmer i luft och på mark
Vinden har en härlig frisk luft
Ekollonen på marken bär en droppe fukt var
Fåglar kvittrar

För hösten är här

En osammanhängande historia

I en almanacka utan blad skrev en böjlig penna,
en oskriven bok om ett år utan datum.
En sko utan sula dansade en dans utan takt.
I en skog utan träd stod en rund pyramid.
I ett fönster utan glas brann ett ljus utan veke.

That Girl Bilaga 2 8/17

Hon.
Hon sitter fortfarande där.
Hon har tårar i sina ögon.
Hon håller det hon har kärt mot bröstet och snyftar.
Ingenting är rätt.
Men ingen vet vad hon håller där.
Hennes inre är en djup ocean av hemligheter.
Ingen förstår, ingen bryr sig om det.
Ingen ser hennes brustna hjärta i det glada leendet.
Inombords kommer hon alltid att älska, alltid gråta för tröst,
men ingen.
Ingen i hela världen kan förstå...

Bara hon.
Hon som sitter där, leende med en hög med papper i
knäet.
Bilden av hennes kärlek.
Bilden på dem.

Allt är tillåtet i krig och kärlek

Bilaga 2 9/17

Vänner

*En bra vän
är som en skyddande mur
när man är ledsen*

*En bra vän
ställer upp i vått och torrt
och i alla väder*

*En bra vän
ska finnas där
när man behöver den*

Det är mycket krig lite kärlek

Allt är skit

Allt är dåligt

Hat och förluster

Ingen mår bra ingen är glad

Men när allting är över känns det bra

Allt det här är krig och kärlek

Alfabetet

Antarktis
Bor
Civiliserat
Där
Ester
Festar
Grönt.

Hon
Inte
Jonas
Kan
Limbo
Men
Niklas
Omelett
Poumar
Quadrapp
Riktigt
Stort
Tomas
Utmanar
Varulven

Walter.

Bilaga 2 10/17

X-games
Yxans
Zebra
Åt
Ängeln
Örjan

MIN MORFAR EINO

Min morfar, han är borta, borta någonstans
Kanske i det blå vem vet
Aldrig hann jag träffa morfar min
I mitt hjärta han alltid finns
Min morfar...
en ängel nu han är

KÄRLEKEN

Kärleken är helt jävla underbar
du får stå ut med otroheten, tårarna
och sveket
för att den är värd det!

Här hos dig

Där finns mörker i dig och så god vore jag hos dig

Jag ligger i mörkret fäst vid dig

Jag ligger i mörkret här vid dig

Köra

Roligt

Skratta

Det killas i magen.

Jag får tårar i ögonen

för det e så kul.

Dag och Natt

*Det finns en värld
För stort och smått
Som sömnlöst föds på nytt
Och som tänds igen*

*Karlavagnen försvinner sakta
Över den glittrande mörkblå himlen
Som sakta övergår till dag*

*Och bildas
Til ett brinnande klot
Som sakta tänds
Igen*

Livet

*Livet är som en bergochdalbana ibland
går det upp och ibland går det ner.
Kärleken kan vara som en dans på rosor
men ibland kan det vara raka motsatsen.
Livet kan vara varmt, gosigt och mysigt.
Men döden är svart, kall och hård*

Våfflorna

*Våfflorna hoppade högt i grädden som just
vispats krämig*

*De gylene hjärtformade våfflorna var en
fröjd för ögat och man kände hur det
vattnades i munnen*

*Den röda klicken jordgubbssylt i den vita
grädden fick tillvaron att lysa upp*

*Man riktigt längtar efter att hugga i dessa
goda delikatesser*

Ny dag

**En ny dag, med nya tag
Jag andas tungt och tar det lugnt.
Inget är riktigt bra
precis så som jag visste att det skulle va.**

**Jag känner mig ensam och tyst
Som en ensam lampa på en gata hade lyst.**

**Allt känns fel och inget känns bra
Men det är bara att hoppa upp på sadeln igen och
säga hurra.**

Kärleksdikt

Du är den enda jag ser
Du är den enda jag vill ha
Du är mitt hjärtas krav

Varför ser du inte mig
när jag bara ser dig?

Lycka

**Lycka är för mig dansband.
Rolandz, Scotts och Larskristerz**

**Lycka är för mig dans.
Bugg, boogie och rock.**

TRasSeL

**Och vinden, som i sitt är fågel
Vore jag skild, vore jag Ingen
I mörkret hos dig, där har jag ro**

Jag ligger i mörkret, finns, sjunger vid dig.

Jag är fäst vid dig.

min visa är skild i mörkret

från mörkret, från dig.

Fäst hos en god människa

Jag bor som Jag ligger, här i mörkret

Och nu återvänder solen till mitt vinterland

TRAsSEI 2

Du ligger och fått samma ut och / och

De egentligen tänder igen,

Man vet. tills båda förstätt,

Gråa barnskaran i stort och smått

Man sätter sig ändå

Han och han upp och hör

Barn efter barn, dag efter dag,

En natt som sover så väl och ljuset är släckt.

på vanliga viset

båda sitta blandat själ hur litet, Hur litet allt tal han är

Karlavagnen på fönstret kör

På ensamhet de bida sitt slut till slut

trettiå år de levat, ty fridlös, där tänker på Vem är allena på

nytt

den ene, den andre ligger sömnlös i sina

samma drag

Och vad fosiken betyder hå?!

TraSsEL 3

Va?

Varför?

hur?

när?

Jag vill inte!

Aldrig!

nej!

Jag klarar det inte!

jo, jag vill

eller inte

eller kanske

Vagar jag?

omöjligt!

dags att reda upp trasslet, och nu är det riktigt

mycket

Cross

**Jag har en cykel med motor
som jag kör ganska ofta,
och när det blåser när jag åker
behöver jag en kofta**

Visa i molom

Nu hoppar haren kråka

på ängens vita gräs.

Nu glider gladan slint

i snögan snår.

I långa lopp och längslar

min kropp i molom går,

ty slokar sol på natto-

samma näs.

Stjärnor i skelom.

Dudom, delom.

Vind går i felom,

spelom!

Text Alf Hambe

Tankekartor

- Leka lyriklekar
- Vara ute och skriva
- Skriva tillsammans i grupp/par
- Hitta annan inspiration (lyssna på/läsa annan lyrik)
- Skriva till musik
- ”Piffa till” lyriken (t.ex. få renskriva den på ett färgat papper)
- Skriva till/från bilder

Grupp 1

Jag tycker om smaken av färska, nyplockade hallon
men jag tycker inte om den metalliska smaken av blod

Jag tycker om smaken av färska jordgubbar
men jag tycker inte om smaken av blodpudding

Jag tycker om smaken av nygräddade pannkakor
men jag tycker inte om den slemmiga smaken av fiskbullar

Jag tycker om smaken av billiga maträtter
men jag tycker inte om smaken av rödbetor

Grupp 2

Jag tycker om smaken av ostens krämiga smak
men jag tycker inte om smaken av tomater

Jag tycker om smaken av färska, röda jordgubbar
men jag tycker inte om smaken av de runda oliverna

Jag tycker om smaken av krämens krämighet
men jag tycker inte om att äta fisk

Jag tycker om smaken av glassen när den smälter i munnen
men jag tycker inte om smaken av blodpudding!

Grupp 3

Jag gillar den sura smaken av surt godis

Jag gillar den kalla smaken av chokladglass

Jag gillar den söta smaken av jordgubbar

Jag gillar den saftiga smaken av vattenmelon

Men jag gillar inte den torra och mindre goda smaken av blodpudding

Grupp 4

Jag gillar den ljuvliga smaken av krämig choklad

Jag gillar den söta smaken av jordgubbar

Jag gillar den gräddiga smaken av vaniljglass

Jag gillar den saftiga smaken av äpplet

Jag gillar den syrliga smaken av rabarberpaj

Men jag gillar inte den motbudande smaken av ostron

Grupp 5

Jag tycker om smaken av den mjuka, fluffiga, smälta chokladen

Jag tycker om smaken av den krispiga ytan på de nygrillade marsmallowsen

Jag tycker om den kalla, söta smaken av energidryck

Jag tycker om den varma söta kladdigheten i nygräddade kladdkakor

Jag tycker om smaken av det mjöliga och fluffiga i bulldegen

Men jag tycker inte om den beska smaken i sur mjölk

Grupp 6

Jag tycker om smaken av de söta jordgubbarna med vaniljglass till

Jag tycker om smaken av den chokladiga, nygräddade kladdkakan med vispgrädde till

Jag tycker om smaken av de degiga, nygräddade våfflorna med sylt och grädde till

Jag tycker om smaken av de julaktiga, nygräddade lussekatterna som pappa och jag har bakat.

Men jag tycker inte om smaken av den sega leverbiffen

Litteraturlista – Lyrik vi läst under temats gång

<u>Titel</u>	<u>Författare</u>
1) Dumtummen	Tage Danielsson
2) Mörkret	Birger Nordelius
3) Kaloriernas kör	Alf Henriksson
4) Den nya dagen randas	Alf Henriksson
5) Kärleksdikt	Bengt Anderberg
6) Det som händer nu	Kaj Beckman
7) Nej, jag ska inte...	Karin Lentz
8) En vårvintervisa	Gustaf Fröding
9) Höstregn	Thor Sørheim
10) Du är min vän	Siw Widenberg
11) Han ser så dum ut	Siw Widenberg
12) Min nalle	Brita af Geijerstn
13) Fyra år	Brita af Geijerstn
14) Neeijjj	Sonja Åkesson
15) Ja, visst gör det ont	Karin Boye
16) Efter silverbröllopet	Erik Lindorm
17) Flickan under nymånen	Bo Bergman